

Spela Spetto

Den 20:e juli 1732 kommer Carl Linnaeus tillbaka från sin vandring ut till den norska kusten från Kvikkjokk, som han lämnat två veckor tidigare. Han har gått söder om Sarekmassivet genom Padjelanta; och åter i Hyttan, som Kvikkjokk då hette, skriver han i sin anteckningsbok hur detta spel går till. Det här är min tolkning reglerna; läs gärna i Linnés Lappländska resan för att gå till källan.

Spetto är ett spel hos samernas som spelas av både kvinnor och män. Man spelar två och två, och sitter på varsin sida av ett renskinn. Ni tar mellan 30 och 60 stycken trästickor, långa som en tvärhand, och strör ut dem på skinnet. (Det går bra att spela med "bara" tio stickor också!) Ni behöver också en rundad sten.

Den som börjar kastar upp stenen till en alns höjd, tar en av stickorna på skinnet, och fångar stenen innan den landar på skinnet; allt med en och samma hand. Om hon lyckas fånga *en* sticka *och* stenen i handen, då får hon flytta stickan till andra handen – och får sedan kasta upp stenen igen för att försöka fånga en sticka till.

Hon får hålla på ända tills hon gör "fel", t ex fångar två stickor, eller missar stenen, eller bara tar en sticka men inte stenen. Då går turen över till den andre.

De håller på tills alla stickor är tagna. Men spelet är inte slut med det. Den som lyckades ta sista stickan får fortsatt att kasta stenen och fånga stickor – men nu måste den andre lägga ut av sina vunna stickor på skinnet. Hon får välja hur många hon lägger ut; men lägger hon bara ut en så är den lättare att ta, än att ta en ur en hög där alla stickor ligger huller om buller. Den vars tur det är håller på tills han misslyckas. Då får motparten, som är den som lagt ut de stickor som ligger på skinnet just nu, ta upp de stickorna på hand igen (de har han ju faktiskt vunnit förut), och den som misslyckades lägger ut ett valfritt antal av sina stickor. Turen går över.

Så håller man på tills en av spelarna har alla utom två stickor på hand. Då får motspelaren lägga ut sina två sista stickor på skinnet (om de inte redan ligger där), och den som har turen ska under sista kastet fånga båda de stickorna och stenen innan den faller ned på skinnet. Den vinner som allt får!